

LAWO
CLASSICS

FRANK NORDENSTEN

ORGAN CONCERTOS

DAN RENÉ DAHL - ORGAN
THE NORWEGIAN WIND ENSEMBLE
TORE ERIK MOHN - CONDUCTOR

FRANK NORDENSTEN

FRANK NORDENSTEN (f. 1955) begynte å komponere som 12-åring og vant stor anerkjennelse både som utøver og komponist allerede i tenårene. En imponerende samling LP-plater med tilhørende partitursamling vitner om et usedvanlig grundig selvstudium. Han startet sin formelle musikkutdannelse ved Norges musikkhøgskole i 1975, først med kandidatstudiet, hvor hans lærere var Søren Gangfløt (orgel), Hans Solum (klaver) og Ketil Haugsand (cembalo). I 1979 ga han seg i kast med komposisjonsstudiet der Finn Mortensen ble en inspirerende og oppmuntrende lærer. Nordensten (som ifølge ham selv er født med strømførende fingre) etablerte også sitt eget produksjonsstudio for elektronisk musikk, og har i forlengelsen av dette både vært en suksessrik tekniker og plateprodusent, og er stadig en sentral aktør innen fagområdet digital musikknotasjon.

Nordensten har skrevet verker i de fleste sjangre, og blant høydepunktene bør nevnes kammerverket *Ricochet*, *Fiolinkonsert nr. 1*, *Symfoni nr. 2*, balletten *Grieg ajour* (Festspillene i Bergen 1993, DNO&B 1994) de 24 preludiene og fugene for klaver, samt det symfoniske eposet *Masada*. Orgelverkene har en sentral plass i hans produksjon, der han viderefører strømninger fra den mellomeuropeiske, symfoniske orgeltradisjonen. Han har selv urfremført flere av disse, og har i egenskap av å være pianist også vært solist ved urfremføringen av *Pianokonsert nr. 2* med Norske Blåsere og *Pianokonsert nr. 3* med Det Norske Blåseensemble.

Du kan lese mer om hans omfattende opusliste på
www.franknordensten.net.

Hva er inspirasjonen bak de to orgelkonsertene på denne CD-en?

Både orgelet i Fredrikstad domkirke og det store Jørgensen-orgelet i Glemmen kirke var jo med på å forme meg musikalsk. Orgelet er kanskje det instrumentet som fascinerer meg mest, og som jeg alltid vender tilbake til. Den første (*Concerto No. 2*) er en virtuos dialog mellom orgelet og orkesteret, hvor utgangspunktet er rent instrumentalt. Ikke noe filosofisk forsøk på å skape en illusjon. Det er mer absolutt musikk sprunget ut av instrumentenes og rommets iboende muligheter.

Concerto No. 3 derimot, er inspirert av tiden som hersker med oss. Jeg har antydnet universets størrelse gjennom sats-titlene – *Venus*, *Satellitt* osv. Det er et forsøk på å hensette lytteren i en stemning, inn i en mer tidløs dimensjon. Kortekstene er basert på noen små aforismer av min venn, gründeren og hobbypoeten Rolv Møll Nilsen. Stilistisk er nok disse konsertene ganske like, selv om det musikalske uttrykket er svært forskjellig. Måten jeg konstruerer harmonikken på er den samme. Dette er jo på mange måter «gammeldags» musikk. Store deler av

samtidsmusikken virker å være inspirert av abstrakte og intellektuelle scenarioer, mens min inspirasjon alltid er emosjonell. Min motivasjon er kommunikasjon og jeg prøver alltid å kommunisere på plan som er allment gjenkjennelige, og da må man spille på følelser som de fleste mennesker kjenner seg igjen i.

*ved kanten av tiden
slik havet møter land
slik alt som kommer møter det som har vært
møter du meg
der tiden kneler ydmykt ved tilblivelsens føtter
der fremtiden forvandles til fortid
står du og legger øyeblikket i mine hender*

tiden er Guds eneste ansikt

(Rolv Møll Nilsen, 2011)

FRANK NORDENSTEN

FRANK NORDENSTEN (b. 1955) started composing at the age of 12, earning accolades as both performer and composer in his teenage years. His impressive collection of LPs accompanied by their scores bear witness to a remarkably meticulous regime of self-study. He started his formal music education at the Norwegian State Academy of Music in 1975, initially a Bachelor's degree under the instruction of Søren Gangfløt (organ), Hans Solum (piano) and Ketil Haugsand (harpsichord). In 1979, he embarked on a composition class under the inspiring and encouraging tutelage of Finn Mortensen. Nordensten (who himself claims to have 'conductive' fingers) also established his own production studio for electronic music, and through this has been both a successful studio technician and record producer, continuing to be a key player in the field of digital music notation.

Nordensten has composed works in most genres, with the most notable amongst these being the chamber work *Ricochet*, *Violin Concerto No. 1*, *Symphony No. 2*, the ballet *Grieg ajour* (Bergen International Festival 1993, The Norwegian National Opera and Ballet 1994), *24 Preludes and Fugues for Piano*, as well as the symphonic epos *Masada*. Organ works play a central role in his output, prolonging the streams of the Central European symphonic organ tradition. He has premiered several of his own organ works. In his capacity as solo pianist he has also premiered his *Piano Concerto No. 2* with wind ensemble Norske Blåsere as well as *Piano Concerto No. 3* with The Norwegian Wind Ensemble.

You can read more about Nordensten's extensive list of works at www.franknordensten.net.

What is the inspiration behind the two organ concertos on this CD?

Both the organ in Fredrikstad Cathedral and the large Jørgensen Organ in Glemmen Church helped shape me musically. The organ in general is probably the instrument that fascinates me the most, and it's the one I always gravitate back to. The first (*Concerto No. 2*), is a virtuoso dialogue between the organ and the orchestra, with a purely instrumental approach. There is no deep philosophical attempt to create any illusions here. This is more a case of absolute music leaping out of the intrinsic possibilities of the instruments and the space.

Concerto No. 3, on the other hand, is inspired by the prevalence of time. I have alluded to the size of the universe through the titles of the movements – *Venus*, *Satellite* etc. It is an attempt to create an atmosphere for the listener, taking them into a more timeless dimension. The short texts are based on some of the small aphorisms by my good friend, the entrepreneur and amateur poet Rolv Møll Nilsen. Stylistically, the two concertos are not very dissimilar, even though the musical expression is very different. For instance, the way I

construct the harmony is the same. This is, in many ways, "old-fashioned" music. Contemporary music seems to be largely inspired by abstract and intellectual scenarios, whereas my inspiration is always emotional. My motivation is communication and I always strive to communicate on a level that can be universally recognisable.

*At the edge of time
As the sea meets land
As all that's to come meets all that has been
You meet me
When time kneels humbly at the feet of genesis,
When future turns to past
You stand and place the moment in my hands*

Time is the sole face of God.

(Rolv Møll Nilsen, 2011)

DAN RENÉ DAHL

DAN RENÉ DAHL (f. 1967) studerte orgel-spill allerede fra 15-årsalderen. Han tok timer med Søren Gangfløt i perioden 1982–89 og fikk videre sin utdannelse ved kirkemusikklinjen på Norges musikk-høgskole i 1989–93. Orgellærere var Bjørn Boysen, Halgeir Schiager, Kåre Nordstoga og Terje Winge. Han avla hovedfagseksamen samme sted i 1995, og hadde da bl.a. studert et semester i Paris med organistene Michel Chapuis og Olivier Latry.

Siden juni 1996 er Dahl ansatt som domkantor med hovedansvar for orgelspill i Fredrikstad domkirke. Som organist har Dahl gitt mange konserter i Norge og i utlandet, f.eks. i Berliner Domkirche og St. Hedwigskathedrale, Berlin, og høsten 2013 holdt han en konsert i St. Paul's Cathedral, London.

Han spiller orgel på CD-innspillinger som er gjort sammen med Oslo-Filharmoniens Kammerkor (Hovland-motetter, 1994) Oslo Domkirkes Guttekor (2005) damekoret

Vocalis (2007) og Ensemble Energico, nå Borg vokalensemble (2009). Han har vært med på å utfremføre flere verk av komponist Frank Nordensten, bl.a. *Concerto No. 2*, som er tilegnet Dahl, og *Concerto No. 3*.

På piano har han vært mest aktiv som akkompagnatør, bl.a. som korrepetitør i Oslo-Filharmonien, på Den Norske Opera, og for Opera Østfold, men har også opptrådt som solist i Gershwins *Rhapsody in Blue*. Han har dessuten virket som pianist i storbandsammenheng. Medvirker også som pianist på CD-platene *Rubato* (2003) og *Con Amore* (2008), begge med fiolinisten Per Viggo Nilsen, og på *Den fyrste song* (2010) med Domkirkens barne- og ungdomskor (nå Domkirkens jentekor).

Han var også organist i Torsnes kirke i perioden 1996–2007 og jobbet da med Torsnes kirkes barnekor og Torsnes kirkes ungdomskor. De sistnevnte ble i 2007 omdannet til Senza Rigore, et vokalensemble han fortsatt jobber med.

DET NORSKE BLÅSEENSEMBLE

DET NORSKE BLÅSEENSEMBLE er hele Østfolds orkester og et unikt orkester i dagens kulturliv. Det er det eneste sivile ensemblet av sitt slag i Norge – satt sammen av 24 av landets fremste profesjonelle musikere. Ensembles høye kvalitet og kreativitet tiltrekker gjestedirigenter og solister fra hele verden. Ensemblet er basert i Hallen, og med en historie tilbake til 1734 er det landets eldste orkester i kontinuerlig drift.

Gjennom årenes løp har ensemblet utviklet seg fra å være et militært korps til å bli et sjangeroverskridende orkester som leverer høyeste kvalitet i alle stilarter. Dog med et spesielt fokus på å være nyskapende innenfor satsningsområdene «tidligmusikk» og «sanntidsmusikk».

Som Norges eldste orkester velger Det Norske Blåseensemble å fordype seg i historisk fremføringspraksis med fokus på perioden fra renessansen til og med wienerklassisismen. Kombinasjonen av autentiske og moderne instrumenter gir ensemblet en unik klang som gir nytt liv til velkjente verk fra denne perioden.

Det Norske Blåseensemble har de siste årene banet vei nasjonalt og internasjonalt for ny musikk med improvisasjon som et hovedelement i uttrykket – alltid med klassiske referanser som rammeverk. Sanntidsmusikk er musikk som skapes i sann tid, og som aldri kan gjentas. Satsingen har blant annet ført til ensembles store suksess på det tyske konsertmarkedet.

I tillegg til sine to hovedsatsningsområder, spiller ensemblet hvert år en rekke konserter av ulik art. Alt fra opera til familiekonserter og flere typer light-produksjoner.

Blant annet er Det Norske Blåseensemble fast orkester for Opera Østfolds oppsetninger på Fredriksten festning, og de turnerer for Den kulturelle skolesekken.

Ensemblet gjør jevnlig CD-innspillinger som dokumenterer deres kunstneriske plattform og spesielt innenfor hovedsatsningsområdene. Blant annet kan nevnes; *Messiah – with the BBC singers* (2016), *The Mission* (2014), *The Brass From Utopia – A Frank Zappa Tribute* (2013) samt en rekke Oscar Borg-produksjoner.

TORE ERIK MOHN

TORE ERIK MOHN (f. 1961) er til daglig domkantor i Fredrikstad domkirke med særlig ansvar for korvirksomheten. Han underviser også i korledelse ved Norges musikkhøgskole. I perioden 1995–2005 var han dirigent for Oslo Filharmoniske Kor, og i perioden 2006–2015 var han kormester under *Spelet om Heilag Olav* på Stiklestad. Mohn har dirigert en rekke kor i løpet av sin karriere som startet i Bryn kirke i Bærum i 1984. Der var Bryn kirkes guttekor en sentral del av hans arbeid. Siden har han blant annet jobbet med Sølvguttene, Oslo domkirkes guttekor, St. Hallvard-guttene, Midtnorsk solistensemble og Majorstua kammerkor. I 2014–15 var han vikarierende domkantor i Nidarosdomen. Mohn har sin utdanning fra Trøndelag Musikkonservatorium og Norges musikkhøgskole. Han har også studert orgel med Guy Bovet i Sveits.

DOMKIRKENS JENTEKOR

DOMKIRKENS JENTEKOR er en korskole for jenter fra 2. klasse og oppover til 18-årsalderen. De ble stiftet i 1979 og har siden den gang sunget på utallige gudstjenester og konserter i domkirken. De drar også jevnlig på turer, i løpet av de siste årene har de blant annet sunget i Nidaros domkirke i Trondheim og St. Paul's Cathedral i London. Dirigent for koret er Hege Holmquist.

BORG VOKALENSEMBLE

BORG VOKALENSEMBLE (tidligere Ensemble Energico) har samlet erfarne sangere hovedsakelig fra Østfold, der mange har profesjonell musikk- og vokalutdanning og dirigerer egne kor. Med base i Sarpsborg kirke og Fredrikstad domkirke ligger hovedvekten på kirke-musikk, både a cappella, med orgel eller med orkester. Ensemblet har en fast stamme av 18–20 sangere. Ved enkelte større oppsetninger utvides besetningen. Siden starten i 2001 har kantor Carl-Andreas Næss vært kunstnerisk leder, og deler nå oppgaven med domkantor Tore Erik Mohn. Ensemblet har som målsetning å formidle vokalmusikk på høyt nivå i hele regionen, med hovedvekt på Østfold. Av samarbeidspartnere de siste åra kan nevnes gjestedirigenter som David Hill (BBC Singers), Grete Pedersen, Bjarte Engeset og Steven Devine. Ensemblet har hatt prosjekter med Tord Gustavsen/Tore Brunborg, med TrondheimSolistene, Barokkanerne og

Kringkastingsorkestret. Tidligere har Ensemble Energico gitt ut en CD (*Undring*, Cantando 2009) med arrangement og nyskrevet musikk av Carl-Andreas Næss.

DAN RENÉ DAHL

DAN RENÉ DAHL (b. 1967) started learning organ music from the age of 15. He studied under the supervision of Søren Gangfløt in the period 1982–89 and continued his education majoring in Church Music at the Norwegian Academy of Music from 1989 to 1993. His organ teachers were Bjørn Boysen, Halgeir Schiager, Kåre Nordstoga and Terje Winge. He graduated in 1995 where-after he took a semester in Paris with organists Michel Chapuis and Olivier Latry.

Since June 1996, Dahl has been employed as principal organist at Fredrikstad Cathedral. He has performed numerous concerts as an organist both in Norway and abroad, including the Berlin Cathedral and St. Hedwig's Cathedral in Berlin, and in St. Paul's Cathedral in London.

He has performed on CD recordings with the Oslo Philharmonic Chamber Choir (Hovland motets, 1994), Oslo Cathedral Boys' Choir (2005), the Vocalis Women's Choir (2007) and the Borg Vocal Ensemble (2009). He has premiered several

works by Frank Nordensten, among others *Concerto No. 2*, which was dedicated to Dahl, as well as *Concerto No. 3*.

On the piano he has been most active as an accompanist, including Chorus Master in the Oslo Philharmonic, the Norwegian Opera, and for Opera Østfold, though he has also performed as a soloist in Gershwin's *Rhapsody in Blue*. He has also served as a pianist in Big Band settings. He has contributed as a pianist on the CDs *Rubato* (2003) and *Con Amore* (2008) both with violinist Per Viggo Nilsen and *Den fyrste song* (2010) with the Cathedral Children and Youth Choir (currently the Cathedral Girls' Choir).

Between 1996 and 2007 he was organist at Torsnes Church and worked with both the children's choir and youth choir there. The latter would later develop into the all-female choir Senza Rigore in 2007, a vocal ensemble Dahl is still working with.

THE NORWEGIAN WIND ENSEMBLE

THE NORWEGIAN WIND ENSEMBLE is regarded as an orchestra for the whole of the Østfold region in south-eastern Norway, and holds a unique place in the cultural milieu of the area. It is the only civil ensemble of its kind in Norway – comprised of 24 of the country's foremost professional musicians. The ensemble's high level of quality and creativity attracts guest conductors and soloists from all over the world. The ensemble is based in Halden, and with a history dating back to 1734, is the oldest continuously operating orchestra in Norway.

Over the course of many years, The Norwegian Wind Ensemble has evolved from being a military band to becoming a genre-crossing orchestra that delivers the highest quality in all styles, though with a particular focus on being innovative in the areas of Early Music and Real-time music.

As the oldest orchestra in Norway, The Norwegian Wind Ensemble chooses to immerse itself in historical performance practices, focusing on the time period from the Renaissance to Viennese Classicism. The combination of authentic and modern instruments gives the ensemble a unique sonic profile which adds a freshness to well-known works from this period.

The Norwegian Wind Ensemble has in recent years paved the way, both domestically and internationally, for a new musical expression with improvisation as a core element – always using classical music as the framework. Real-time music is music created live in the moment, here and now, and which can never be repeated. Their commitment to this outlook has led to the ensemble's great success on the German concert scene.

In addition to these two main focus areas, the ensemble performs several concerts with a range of different styles every year – everything from opera to family concerts and other types of light productions.

The Norwegian Wind Ensemble is also the main orchestra for Opera Østfold's performances at the Fredriksten Fortress in Halden, and they also go on tour for *Den kulturelle skolesekken*, a national professional arts and culture initiative for school children.

The ensemble regularly records albums that document their artistic platform, especially within their main areas of creative focus. These include *Messiah – with the BBC singers* (2016), *The Mission* (2014), *The Brass From Utopia – A Frank Zappa Tribute* (2013) and several Oscar Borg productions.

TORE ERIK MOHN

TORE ERIK MOHN (b. 1961) works as the Cathedral Cantor at the Fredrikstad Cathedral where he is responsible for choir-related activities. He also teaches choir conducting at the Norwegian Academy of Music. During the period 1995–2005, he conducted the Oslo Philharmonic Choir and from 2006–2015 was the choirmaster for *Spelet om Heilag Olav* (The Saint Olav Drama) at Stiklestad. Mohn has directed a number of choirs during his career, which started at the Bryn Church in Bærum in 1984 where the Bryn Church Boys' Choir played a central role in his formative work. Since then he has worked with Sølvguttene, Oslo Cathedral's Boys' Choir, the St. Hallvard Boys, Trondheim Vocal Ensemble, as well as the Majorstua Chamber Choir. In 2014–15 he was deputy Cathedral Cantor at the Nidaros Cathedral in Trondheim. Mohn received his education at the Trøndelag Conservatory of Music as well as the Norwegian Academy of Music. He has also studied the organ with Guy Bovet in Switzerland.

DOMKIRKENS JENTEKOR

DOMKIRKENS JENTEKOR (the Cathedral Girls' Choir) is a choir school for girls from the 2nd grade and up until the age of 18. The choir was founded in 1979 and has since performed at countless services and concerts in the cathedral. They also tour regularly and over the last few years have sung at Nidaros Cathedral in Trondheim and St. Paul's Cathedral in London. The conductor of the choir is Hege Holmquist.

BORG VOKALENSEMBLE

The **BORG VOKALENSEMBLE** (formerly known as Ensemble Energico) have gathered experienced singers primarily from the Norwegian county of Østfold, many of whom have professional music and vocal qualifications and conduct their own choirs. With home bases at Sarpsborg church as well as Fredrikstad Cathedral, the main emphasis is on church music – either a cappella, or with organ or orchestra. The ensemble has a solid core group of 18–20 singers, a number which increases for major productions. Since 2001, Cantor Carl-Andreas Næss has been artistic director and has now been joined in this task by Cathedral Cantor Tore Erik Mohn. The ensemble's mission is to deliver vocal music of the highest quality throughout the region, with its main emphasis on the county of Østfold. Guest collaborators in recent years include conductors such as David Hill (BBC Singers), Grete Pedersen, Bjarte Engeset and Steven Devine. The ensemble

has worked together on projects with Tord Gustavsen/Tore Brunborg, with the Trondheim Soloists, Barokkanerne and The Norwegian Radio Orchestra. The Borg Vocal Ensemble has previously released a CD (*Undring*, Cantando 2009) with arrangements and original music by Carl-Andreas Næss.

ORGLET I FREDRIKSTAD DOMKIRKE ER BYGGET AV
 DET DANSKE ORGELBYGGERFIRMAET MARCUSSEN & SØN I 1964.
 DET ER ET MEKANISK ORGEL PÅ 54 STEMME FORDELT PÅ 4 MANUALER OG PEDAL:

Hovedværk: C-g'''

- ¹ Gedaktpommer 16'
- ² Principal 8'
- ³ Spidsfløjte 8'
- ⁴ Oktav 4'
- ⁵ Hulføjte 4'
- ⁶ Spidsquint 2 2/3'
- ⁷ Oktav 2'
- ⁸ Mixtur 6-8 kor
- ⁹ Cymbel 3 kor
- ¹⁰ Trompet 8'
(Spansk trompet)

Rygpositiv: C-g'''

- ¹¹ Gedakt 8'
- ¹² Quintatøn 8'
- ¹³ Principal 4'
- ¹⁴ Rørfløjte 4'
- ¹⁵ Gemshorn 2'
- ¹⁶ Nasat 1 1/3'
- ¹⁷ Sesquialtera 2 kor
- ¹⁸ Scharff 5-6 kor
- ¹⁹ Dulcian 16'
- ²⁰ Krumhorn 8'
Tremulant

Brystværk: C-g'''

- ²¹ Trægedakt 8'
- ²² Blokfløjte 4'
- ²³ Principal 2'
- ²⁴ Waldfløjte 2'
- ²⁵ Sivfløjte 1'
- ²⁶ Klokkecymbel 2 kor
- ²⁷ Skalmeye 8'
- ²⁸ Regal 16'
Tremulant

Crescendoværk: C-g'''

- ²⁹ Bordun 16'
- ³⁰ Principal 8'
- ³¹ Viola di Gamba 8'
- ³² Voce celeste 8'
- ³³ Rørfløjte 8'
- ³⁴ Oktav 4'
- ³⁵ Traversfløjte 4'
- ³⁶ Nasat 2 2/3'
- ³⁷ Oktav 2'
- ³⁸ Terzian 2 kor
- ³⁹ Mixtur 5-7 kor
- ⁴⁰ Trompet 16'
- ⁴¹ Trompet 8'

⁴² Engelsk horn 8'

- ⁴³ Clarion 4'
Tremulant

Pedal: C-f'

- ⁴⁴ Principal 16'
- ⁴⁵ Subbass 16'
- ⁴⁶ Oktav 8'
- ⁴⁷ Gedakt 8'
- ⁴⁸ Oktav 4'
- ⁴⁹ Nathorn 2'
- ⁵⁰ Mixtur 6 kor
- ⁵¹ Fagot 32'
- ⁵² Basun 16'
- ⁵³ Trompet 8'
- ⁵⁴ Zink 4'

Koppel:

H+R, H+B, H+C, P+H,
 P+R, P+B, P+C

RECORDED IN FREDRIKSTAD CATHEDRAL, 18-23 NOVEMBER 2013

PRODUCER: VEGARD LANDAAS

BALANCE ENGINEER: THOMAS WOLDEN

EDITING: VEGARD LANDAAS

BOOKLET NOTES: FRANK NORDENSTEN

ENGLISH TRANSLATION: PAUL HOLDEN

BOOKLET EDITOR: HEGE WOLLENG

COVER DESIGN: ANETTE L'ORANGE / BLUNDERBUSS

COVER AND BOOKLET ILLUSTRATIONS: PEXELS AND WIKIMEDIA COMMONS CC LICENCE

ARTIST PHOTO: JOHNNY LEO JOHANSEN

THIS RECORD HAS BEEN MADE POSSIBLE WITH SUPPORT FROM:
 ARTS COUNCIL NORWAY

LAWO
 CLASSICS

LWC1142
 © 2017 LAWØ | © 2017 LAWØ CLASSICS
 WWW.LAWØ.NO

ORGAN CONCERTOS

FRANK NORDENSTEN (*1955)

CONCERTO 2 [2010]

- 1 • I. ALLEGRO (08:22)
- 2 • II. SCHATTENSPIEL (10:32)
- 3 • III. SCHERZO INFERNALE (02:32)
- 4 • IV. ALLEGRO (11:21)

CONCERTO 3 [2012]

LES VISAGES DU TEMPS

- 5 • I. SATELLITE 1 (02:12)
- 6 • II. MOON (05:51)
- 7 • III. SATELLITE 2 (04:06)
- 8 • IV. VENUS (06:33)
- 9 • V. EXPLORER (02:05)
- 10 • VI. COMET (05:22)
- 11 • VII. TRAVELLER (02:06)
- 12 • VIII. SATELLITE 3 (02:55)
- 13 • IX. TELLUS (06:38)